

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԿՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՅ

ՅՈՒՅԼԵԱՆ ՀԱՆԳԻՄԻ

ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԵԱՆ

ՄԽԻԹ-ԱՐԵԱՆ

ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ

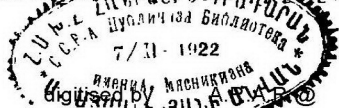

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Առ ազգն, իրեն դարաւոր ցաւերուն մէջ, ունեցեր է թերեւս շատ սփոփիչներ. բայց ոչ միդն գործն եղած է այնչափ փրկարար, այնչափ տեսող, որչափ այն մեծ Սեբաստացւոյն, որ անուան հետ՝ գործով ալ եղաւ Մեծօր. Ամբողջ երկու հարիւր տարիներ անցան այն օրէն ի վեր, յորում նա հիմը դրաւ՝ Կ. Պոլսոյ մէջ՝ իրեն անունը կրող հաստատութեան, զոր յետոյ բարձրացուց Մեծոնի մէջ, եւ վերջը՝ Վենետկոյ Սուրբ Ղազարու կղզեկին մէջ՝ հրաշակերտեց զայն: Ինքն Մխիթար գծեց այդ հաստատութեան ուղղութիւնը, որով պիտի դիմէր իրեն նպատակին, այն է՝ մտաւոր եւ բարոյական վերականգնումն եւ զարգացումն ազգին, եւ որուն համար չի խնայեց ինքն ո՛ր եւ է ցիւղն եւ զոհողութիւն: Ո՛վ չգիտեր՝ թէ այդ երկու շրջանին՝ որչափ դժուարութիւնք եւ խոչընդակներ ընդ առաջ ելան Մխիթարոյ կանգնած Միաբանութեան, որոնք սակայն չի կրցան կասեցնել կամ խտորեցնել զայն իրեն ուղղութենէն: Ո՛վ չգիտեր թէ նա՝ իրեն Հիմնադրին ոգւով ներշնչուած՝ որքան գրական եւ կրթական ծառայութիւններ մատոյց ազգին, մեծ գրագէտներ եւ գործիչներ ընծայելով անոր, եւ ռահաճորդ հանդիսանալով լուսաւոր յառաջադիմութեան մը, որուն նշոյլները ազգիս ամենէն աւելի հեռաւոր եւ նոյն իսկ իրենց ազգայնութիւնը մոռացող խաւերուն մէջ թափանցեցին: Հսկի է բսել՝ թէ ինքն եղաւ որ Եւրոպացու ծանօթացոյց հայ ազգը, իրեն ազնուագոյն տիպարին մէջ, իրեն հին ֆոխ գրականութեամբը եւ դարուս նորանոր արուեստից եւ գիտութեանց ձկտող մտքովը, եւ որոնց մէջ գրեթէ արեւմտեայց հաւասարաբայլ կ'ընթանայ:

Ադդ, գալ տարի, 1904ի Սեպտեմբերի 8ին (րատ Ն. Տէ), Լրանալով ցիւղ Միաբանութեանս հիմնարկութեանս Երկրորդ Դարձնիւնը, անհրաժեշտ պարտք կը

համարինք տօնել Հիմնադրւոյ Միութեայ եւ ազգիս Բարերարին յիշատակը, որուն մեծութեան համեմատ՝ տակաւին արժանաւոր պատկ մը, պարտուպատշաճ յարգանք մը ընծայուած է։ Յատկապէս այս առթիւ լոյս պիտի տեսնեն Միաբանութեանս տպարանէն հետեւեալ գործերը։

1°. ՀԱՅԱՊԱՏՈՒԹ Վերք, որ է Հ. Ղ. Ալիշանի հաւաքած Հատուածք պատմութեանց մեր հեղինակաց, ժամանակագրական կարգաւ, մինչեւ յ'ժէ դար. համառօտ աշխարհաբար ծանօթութեամբք։

2°. Լիակատար կինսագրութիւն Միութեայ Աքբափօր, պատկերազարդ։

3°. Միութեան Միաբանութեան 200 ամեայ գործունէութիւնն եւ նշանաւոր գործիչները, նոյնպէս պատկերազարդ։

4°. Համառօտ պատմութիւն Միութեայ վարուց եւ գործերուն, նոյն հանդիսին առթիւ ծրարաբար բաշխելի։

5°. Միութեայ եւ իրեն Միաբանութեան գործունէութեան պատմութիւնը, գաղղիներէն լեզուով։

6°. Պատմութիւն վարուց Միութեայ Աքբ. իտալ. լեզուաւ։

7°. Հատը ի բանից Միութեայ ծառային Ստուծոյ, քաղուած իրեն տպուած եւ անտիպ գրութիւններէն. Նոյնն անգլիերէն։

8°. Պատկերազարդ մեծադիր թերթ մը, կատարուելիք հանդիսին պատկանող. եւ այլն։

Դարձեալ փափագելի է մեզ, թէ եւ մեր կարողութենէն վեր, ուրիշ մնացուն կոծողով մ'ալ յաւերժացնել մեծ Սեբաստացւոյն յիշատակը, որուն վրայ կարդան հաւատարմապէս գրագէտք եւ ոչ գրագէտք, ազգայինք եւ օտարք, ներկայք եւ ապագայք, որ փայլեցնէ՝ ոչ լոկ Միութեայ մեծութիւնը կամ հոնճարը, այլ այն ցեղին՝ որ կրցաւ. — եւ կրնայ նոյնափախ պարագայից մէջ — այսպիսի մեծ ծնունդներ յառաջ բերել։

Անտարակոյս ազգայնոց ազնիւ զգացումները վերաւորած պիտի լինէինք, եթէ ներքին անձուկ շրջանակի մը մէջ ամփոփելով սոյն հանդէսը, զուտ վանական նկարագիր մը տայինք անոր եւ ոչ ազգային. մինչդեռ ամէն հայ՝ մեզի հաւատարմ՝ իրաւունք ունի իրենն ըսելու զՄիութեայ եւ անով պարծելու։ Ուստի այսու կը ծանուցանենք հայ հասարակութեան մեր դիտումները եւ ծրագիրը, որպէս զի անոնք որ կը փափագին՝ կարենան մասնակցիլ հանդիսիս եւ միջոցներ հայթայթել, որով ըստ կարելոյն աւելի հանդիսապէս եւ արժանաւոր կերպով կատարուի յիշատակը այն մեծ մարդուն, որ Եւրոպացւոց անգամ հիացման եւ յարգանաց առարկայ դարձեր է։ Որոնք որ կը ցանկան այս մասին աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ ստանալ կամ ո՛ր եւ է կերպով աջակցիլ, կարող են ուղղուիլ այն Յանձնաժողովոյն, որ յատկապէս սոյն հանդիսին համար կազմուած է, եւ որուն հասցէն է

La Commission pour les fêtes
Jubilaires deux-centenaires
VENISE (Italie) — S. LAZARE

ԿԱՐԳԱԴԻՐ ՅԱՆԶՆԱԺՈՂՈՎ
Յ Ո Ր Ե Ն Ե Ա Ն Հ Ա Ն Դ Ի Ս Ի
Վ.ԵՆԵՏԻԿ — Ս. Ղ.Ա.ԶԱՐ